

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR CETVELİ.....	17
GİRİŞ	19

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

I. KAVRAMSAL OLARAK KORUMA TEDBİRLERİ, SINIFLANDIRILMASI, ÖZELLİKLERİ VE ÖNKOŞULLARI	23
A. Kavram	23
B. Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması	25
1. Yönelindikleri Değere Göre Koruma Tedbirleri	26
2. Amaçlarına Göre Koruma Tedbirleri	26
3. Yönelindikleri Kişilere Göre Koruma Tedbirleri	27
4. Karar Verme ve Uygulama Yetkisine Göre Koruma Tedbirleri	27
C. Koruma Tedbirlerinin Özellikleri.....	28
1. Kanun İle Düzenlenmiş Olma	28
2. Geçici Olma	32
3. Araç Olma	32
4. Zorlama ve/veya Rıza Dışı Olma.....	33
5. İhtiyari Olma	34
D. Koruma Tedbirlerinin Ön Koşulları	34
1. Bir Suç Şüphesinin Bulunması	34
a. Basit Şüphe/Başlangıç Şüphesi.....	35
b. Makul Şüphe	36
c. Yeterli Şüphe	38
d. Kuvvetli Şüphe.....	38
e. Yoğun Şüphe	39
2. Gecikmede Sakınca Bulunması	40
3. Görünüşte Haklılık.....	41

4. Orantı (Ölçülülük) Bulunması	43
5. Kural Olarak Hâkim veya Mahkemenin, Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Cumhuriyet Savcısının Kararının Bulunması (Yetkili Mercii Kararının Bulunması)	45
II. TAZMİNATIN HUKUKİ NİTELİĞİ, GEREĞİ, TAZMİNATIN TARİHSEL GELİŞİMİ, KAYNAKLARI VE SORUMLULUK HUKUKU (TAZMİNAT SORUMLULUĞU)	46
A. Tazminatın Hukuki Niteliği ve Gereği	46
B. Koruma Tedbirlerine ilişkin Tazminatın Tarihsel Gelişimi ve Kaynakları	52
C. Sorumluluk Hukuku (Tazminat Sorumluluğu)	55
1. Genel Olarak	55
2. Kusur Sorumluluğu (Haksız Fiil Sorumluluğu)	57
a. Haksız Fiil Kavramı	59
b. Haksız Fiilin Unsurları	59
ba. Hukuka Aykırı Fiil	60
bb. Kusur	61
bc. Zarar	63
bd. İlliyet Bağı (Nedensellik Bağı)	66
3. Kusursuz Sorumluluk (Sebepl Sorumluluğu)	68
4. Devletin Sorumluluğu	70
a. Devletin, İdari Nitelikli Organlarının Eylemlerinden Kaynaklanan Mali Sorumluluğu	73
b. Devletin, Yargısal Nitelikli Organlarının Eylemlerinden Kaynaklanan Mali Sorumluluğu	77
ba. Devletin, Yargısal Nitelikli Organlarının İdari Eylemlerinden Kaynaklanan Mali Sorumluluğu	77
bb. Devletin, Yargısal Nitelikli Organlarının Yargısal Eylemlerinden Kaynaklanan Mali Sorumluluğu	78

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE GENEL BAKIŞ, KARAR TÜRLERİ, TÜRKİYE'DE KARARLARIN UYGULANMASININ DENETİMİ VE KARARLARIN İCRASI

I. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE GENEL BAKIŞ	83
A. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kökenleri	83
B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kuruluşu	85
C. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Yapısı	88
1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin İdari Yapısı	89

a. Mahkeme Genel Kurulu	89
b. Bölümler	89
c. Eleme (Filtraj) Birimi	90
2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Yargısal Yapısı	91
a. Tek Hakim	91
b. Komite	93
c. Daire	95
d. Büyük Daire	96
3. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Diğer Birimleri	97
a. Başkanlık Kurulu	97
b. Yazı İşleri Müdürlüğü	98
II. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI	100
A. Genel Olarak	100
B. Yargısal Kararlar	101
1. Kabul Edilebilirlik Hakkında Kararlar	101
2. Esas İncelemesi	103
a. Eski Hale İade	103
b. Adil Tatmin	107
C. Seçenek (Alternatif) Çözümler	109
1. Dostane Çözüm	109
2. Tek Taraflı Duyurma (Deklarasyon)	110
D. Pilot (Öncül) Karar Usulü	112
E. İhtiyati Tedbir Kararı	114
F. İhlal Davası	117
G. Gözden Geçirme (Revizyon), Düzeltme ve Yorum Kararları	118
1. Gözden Geçirme (Revizyon) Kararı	118
2. Düzeltme Kararı	120
3. Yorum Kararı	120
H. Danışma Görüşü	120
III. TÜRKİYE'DE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARININ UYGULANMASININ DENETİMİ VE KARARLARIN İCRASI	122
A. Genel Olarak	122
B. Türkiye'de Kararların Uygulanmasını Takip Etmekle Görevli Birimler	128
C. Türkiye Aleyhine Verilen Kararlarda Alınan Giderim Tedbirleri	131

1. Durdurma	131
2. Onarım.....	135
a. Genel Olarak	135
b. Yargılamanın Yenilenmesi.....	136
c. Tatmin.....	138
d. Tazminat Ödenmesi	142
e. Tekrarlanmama Güvencesi (Garantisi)	143
D. Türkiye’de AİHM Kararlarının İcra Edilmemesi	148

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAZMİNAT NEDENLERİ VE TAZMİNAT NEDENLERİ KONUSUNDA BELİREN SORUNLAR

I. TAZMİNAT NEDENLERİ.....	157
A. CMK m. 141’de Düzenlenen Tazminat Sebepleri.....	160
1. Kanunlarda Belirtilen Koşullar Dışında Yakalanan, Tutuklanan veya Tutukluluğunun Devamına Karar Verilenler (CMK m. 141/1-a)	160
a. Kanunlarda Belirtilen Koşullar Oluşmadan Yakalanma.....	161
b. Kanunlarda Belirtilen Koşullar Oluşmadan Tutuklama veya Tutukluluğun Devamına Karar Verilmiş Olması	166
ba. Genel Olarak	166
bb. Tutuklama Nedenleri	168
bc. Tutuklama Kararı Verilemeyecek Haller.....	173
bd. Tutuklama Kararı Verme Yetkisi ve Gerekçe.....	175
be. Tutukluluğun İncelenmesi (Gözden Geçirilmesi)	178
2. Kanuni Gözaltı Süresinde Hâkim Önüne Çıkarılmama (CMK m. 141/1-b).....	184
3. Kanuni Hakları Hatırlatmamak veya Hatırlatılmasına Rağmen Bu Haklardan Yararlandırmadan Tutuklanma (CMK m. 141/1-c)	193
a. İsnadı Öğrenme Hakkı.....	197
b. Müdafinin Hukuki Yardımından Yararlanma Hakkı.....	198
c. Yakınlarına Haber Verme Hakkı	203
d. Susma Hakkı.....	204
e. Delil Toplama ve Toplanmasını İsteme Hakkı	207
4. Kanuna Uygun Olarak Tutuklandığı Hâlde Makul Sürede Yargılama Mercii Huzuruna Çıkarılmamak ve Bu Süre İçinde Hakkında Hüküm Vermemek (CMK m. 141/1-d)	208

a. Tutuklunun Makul Süre İçinde Yargılama Mercii Huzuruna Çıkartılmaması.....	209
b. Tutuklu Hakkında Makul Süre İçinde Hüküm Verilmemesi	211
5. Kanuna Uygun Olarak Yakalandıktan veya Tutuklandıktan Sonra Kovuşturmaya Yer Olmadığı veya Beraat Kararı Verilmesi (CMK m. 141/1-e)	215
6. Kişinin Gözaltı ve Tutuklulukta Geçirdiği Sürenin Hükümlülüğten Fazla Olması veya İşlenen Suç İçin Kanunda Öngörülen Cezanın Sadece Adli Para Cezası Olması (CMK m. 141/1-f).....	219
7. Yakalama veya Tutuklama Nedenleri ve Haklarındaki Suçlamaların Kişilere, Yazıyla veya Bunun Hemen Olanaklı Bulunmadığı Hâllerde Sözle Açıklanmaması (CMK m. 141/1-g)	223
8. Yakalamanın ve Tutuklamanın Yakınlara Bildirilmemesi (CMK m. 141/1-h)	226
9. Arama Kararının Ölçüsüz Bir Şekilde Gerçekleştirilmesi (CMK m. 141/1-i)	229
a. Genel Olarak.....	229
b. Arama Kararının Uygulanma Şekli ve Ölçüsü	231
c. Öğreti ve Uygulama.....	234
10. Eşyasına veya Diğer Malvarlığı Değerlerine, Koşulları Oluşmadığı Halde Elkonulması veya Korunması İçin Gerekli Tedbirler Alınmaması ya da Eşyası veya Diğer Malvarlığı Değerlerinin Amaç Dışı Kullanılması veya Zamanında Geri Verilmemesi (CMK m.141/1-j)	237
a. Eşya veya Malvarlığı Değerlerine Koşulları Oluşmadığı Halde Elkonulması	240
b. Elkonulan Eşyanın veya Malvarlığı Değerlerinin Korunması İçin Gerekli Tedbirlerin Alınmaması.....	247
c. Elkonulan Eşyanın veya Malvarlığı Değerlerinin Amaç Dışı Kullanılması	249
d. Elkonulan Eşyanın veya Malvarlığı Değerlerinin Zamanında Geri Verilmemesi.....	250
11. Yakalama, Adli Kontrol veya Tutuklama İşlemine Karşı Kanunda Gösterilen Başvuru İmkânlarından Yararlandırmama (CMK m. 141/1-k)	258
12. CMK m. 109/3-e ve CMK m. 109/3-j'de Düzenlenen Adli Kontrol Yükümlülükleri Uygulandıktan Sonra Haklarında Kovuşturmaya Yer Olmadığına veya Beraatlerine Karar Verilenler (CMK m. 141/1-l)	263
a. Genel Olarak.....	263
b. 02.03.2024 Tarihli 7499 Sayılı Kanun Değişikliği Öncesi Durum	263
c. 02.03.2024 Tarihli 7499 Sayılı Kanun Değişikliği Sonrası Durum.....	265

B.	CMK m. 141/1 Dışında Hâkim ve Savcıların Verdikleri Kararlar ve Yaptıkları İşlemler Nedeniyle Tazminat (CMK m. 141/3) ve HMK m. 46 Kapsamında Hâkimlerin Hukuki Sorumluluğu	267
C.	Yargılamanın Yenilenmesi Sonucunda Beraat veya Ceza Verilmesine Yer Olmadığına Karar Verilmesi Nedeniyle Tazminat (CMK m. 323/3)	274
II.	TAZMİNAT NEDENLERİ KONUSUNDA BELİREN SORUNLAR	276
A.	Hapis Cezasının Ertelenmesine Karar Verilmesi Halinde Tazminat	276
B.	Davanın Düşme Hallerinde Tazminat	277
1.	Ölüm Halinde Tazminat	278
2.	Önödeme Halinde Tazminat	279
C.	Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılmasına Karar Verilmesi Halinde Tazminat	280
D.	Koşullu Salıverme Süresinden Fazla Tutuklu Kalma Halinde Tazminat	283
E.	Tedavi ve Denetimli Serbestlik Tedbirine Karar Verilmesi Halinde Tazminat	285
F.	Kişinin Tutuklandığı Suçtan Beraat Etmesi, Tutuklanmadığı Suçtan Mahkûm Edilmesi Halinde Tazminat (Birden Fazla Suçun Varlığı)	286
G.	Mahsup Kararı Halinde Tazminat	288
H.	Suçluların İadesi Halinde Tazminat	290
1.	Türkiye’de Suç İşleyip Yabancı Ülkeye Kaçan Kişinin İadesi	296
2.	Yabancı Ülkede Suç İşleyip Türkiye’ye Kaçan Kişinin İadesi	299

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TAZMİNAT TALEP EDEMEYECEK KİŞİLER, TAZMİNAT DAVASININ ÖZELLİKLERİ, BAŞVURU, YARGILAMA, TAZMİNATIN HESAPLANMASI, TAZMİNATIN GERİ ALINMASI, DEVLETİN RUCÜ HAKKI VE KANUN YOLLARI

I.	TAZMİNAT TALEP EDEMEYECEK KİŞİLER	303
A.	Genel Olarak	303
B.	Tazminata Hak Kazanamadığı Halde, Sonradan Yürürlüğe Giren ve Lehte Düzenlemeler Getiren Kanun Gereği, Durumları Tazminat İstemeye Uygun Hale Dönüşenler	305
1.	Suç Olmaktan Çıkarma	306
2.	Sonradan Yürürlüğe Giren Lehte Düzenlemeler	310
C.	Genel veya Özel Af, Şikâyetten Vazgeçme, Uzlaşma Gibi Nedenlerle Hakkında Kovuşturmayaya Yer Olmadığına veya Davanın Düşmesine Karar Verilen veya Kamu Davası Geçici Olarak Durdurulan veya Kamu Davası Ertelenen veya Düşürülenler	312

D. Kusur Yeteneğinin Bulunmaması Nedeniyle Hakkında Ceza Verilmesine Yer Olmadığına Karar Verilenler.....	318
E. Adli Makamlar Huzurunda Gerçek Dışı Beyanla Suç İşlediğini veya Suça Katıldığını Bildirerek Gözaltına Alınanlar, Adli Kontrol Altına Alınanlar veya Tutuklananlar	320
II. TAZMİNAT İSTEMENİN KOŞULLARI (BAŞVURU)	321
A. Tazminat Hakkının İlgilisine Bildirilmesi	321
B. Tazminat İsteminde Bulunabilecek Kişiler (Davacı).....	322
C. Davanın Açılacağı Kişiler (Davalı).....	328
D. Başvuru Süresi (Dava Açma Süresi), Sürenin Başlangıcı, Sürenin Niteliği ve Başvuru Şekli.....	329
1. Başvuru Süresi ve Sürenin Başlangıcı	329
2. Sürenin Niteliği.....	333
3. Başvuru Şekli	333
E. Başvuru Mercii	335
1. Genel Olarak	335
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	336
3. İstisnai Yetkili Mahkeme	343
4. Tazminat Komisyonu'nun Görevli Olduğu Haller ve İşleyişi.....	345
III. TAZMİN EDİLECEK ZARARLAR (TAZMİNATIN KAPSAMI)	346
A. Genel Olarak.....	346
B. Maddi Zarar	347
1. Genel Olarak	347
2. Parasal Kayıplar.....	348
3. Tedavi Masrafları	350
4. Avukatlık Vekâlet Ücreti.....	351
a. Tazminat Davasının Sebebi Olan Koruma Tedbirinin Uygulandığı Soruşturma veya Kovuşturma Aşamasındaki Vekâlet Ücreti.....	351
b. CMK m. 141 Dolayısıyla Görülen Tazminat Davasındaki Vekâlet Ücreti.....	353
C. Manevi Zarar	354
D. Harç ve Faiz	356
1. Harç.....	356
2. Faiz	357

IV. YARGILAMA.....	359
A. Genel Olarak	359
B. Dilekçenin İncelenmesi (Ön İnceleme)	361
C. Duruşmanın Açılması	362
D. Davanın Değeri	363
E. Davanın İhbarı.....	363
F. Araştırma ve Delillerin Değerlendirilmesi / Esasın İncelenmesi	364
1. Talep ve İspata ilişkin Delillerin Doğruluğunun Araştırılması	364
2. Delillerin Değerlendirilmesi ve Tazminat Miktarının Belirlenmesi	366
G. Hüküm/Mahkemece Verilecek Kararlar	367
1. Dava Dilekçesinin Reddi	367
2. İstemın Süre Yönünden Reddi	369
3. İstemın Husumetten Reddi.....	369
4. Yetkisizlik Kararı.....	369
5. Davanın Esastan Reddi	370
6. Davanın Kabulü.....	371
H. Hüküm Bildirilmesi ve Hükümün İcrası	372
I. Yargılama Giderleri	372
İ. Adli Tatilin Tazminat Davalarına Etkisi	373
V. TAZMİNATIN miktarı ve hesaplanması	373
A. Genel Olarak	373
B. Taleple Bağlılık ve İslah	376
1. Taleple Bağlılık.....	376
2. İslah	378
C. Maddi Tazminatın Hesaplanması.....	380
D. Manevi Tazminatın Hesaplanması	383
VI. TAZMİNATIN GERİ ALINMASI VE DEVLETİN RÜCU HAKKI	386
A. Genel Olarak	386
B. Tazminatın Geri Alınması	386
C. Devletin Rücu Hakkı.....	388
1. Genel Olarak.....	388
2. Hâkim, Cumhuriyet Savcısı ve Diğer Kamu Görevlilerine Rücu	389
3. İftira Eden veya Yalan Tanıklık Edenlere Rücu.....	392

VII. KANUN YOLLARI	393
A. Genel Olarak.....	393
B. Kanun Yollarına Başvurabilecek Kişiler.....	394
C. Kanun Yollarına Başvurmada Süre	395
D. İnceleme Makamı.....	395
E. İnceleme Yöntemi	396
F. Başvuru Sınırı (Kesinlik Sınırı)	397
G. Kazanılmış Hak	399
VIII. KORUMA TEDBİRLERİ NEDENİYLE CMK M. 141 VD. UYARINCA TAZMİNAT DAVASI AÇMADAN ANAYASA MAHKEMESİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE YAPILAN BAŞVURULARIN İNCELENMESİ	401
A. Anayasa Mahkemesi Açısından	401
B. AİHM Açısından	406
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	409
KAYNAKLAR.....	415